

[Pradžia](#) > ... > [Jūsų Teisės](#) > [Nusikaltimų Aukos](#) > [Nukentėjusiųjų Teisės Pagal Šalis](#) > 2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu

Kaip galiu pranešti apie nusikaltimą?

Apie nusikaltimus kompetentingai prokuratūrai galima pranešti raštu, žodžiu ar kitomis priemonėmis.

Jeigu apie nusikaltimą pranešate žodžiu, būsite perspėjamas dėl melagingų skundų teikimo padarinių. Jeigu apie nusikaltimą pranešama žodžiu, parengiamas rašytinis protokolas, o telefonu arba kitomis telekomunikacijų priemonėmis pateikti pranešimai, kai įmanoma, įrašomi elektroniniu būdu ir parengiamas oficialus raštas.

Apie nusikaltimą pranešančios nusikaltimo aukos gauna rašytinį skundo gavimo patvirtinimą, kuriame išdėstomi pagrindiniai nusikaltimo, apie kurį buvo pranešta, duomenys. Nusikaltimų aukos, kurios nekalba valdžios institucijų vartojama kalba arba jos nesupranta, gali pranešti apie nusikaltimą savo kalba ir joms padeda paskirtas vertėjas žodžiu arba kitas asmuo, mokantis ir suprantantis tiek kompetentingos institucijos, tiek nusikaltimo aukos kalbą. Nusikaltimų aukos, kurios nekalba valdžios institucijų vartojama kalba arba jos nesupranta, gali prašyti, kad skundo gavimo patvirtinimas būtų nemokamai raštu išverstas į jos kalbą.

Jeigu pranešimas apie nusikaltimą teikiamas teismui, policijai arba netinkamai prokuratūrai, šios institucijos jį priima ir nedelsdamos perduoda kompetentingai prokuratūrai.

Prokuroras pranešimą apie nusikaltimą nedelsdamas užregistruoja pranešimų apie nusikaltimus registre, išskyrus atvejus, kai teisės aktuose nurodyta kitaip.

Jeigu prokuroras tik sužino apie padarytą nusikaltimą arba gauna jo aukos pranešimą, jis dėl to parengia oficialų raštą, jį įtraukia į įvairių nusikalstamų veikų registrą ir toliau veikia taip, kaip nustatyta teisės aktuose.

Jei pranešime apie nusikaltimą nėra nusikaltimo duomenų, t. y. prokuroras negali nustatyti, apie kokį nusikaltimą pranešta, jis įtraukia tą pranešimą į įvairių nusikalstamų veikų registrą ir paprašo apie nusikaltimą pranešusio asmens per 15 dienų suteikti papildomos informacijos.

Jei apie nusikaltimą pranešęs asmuo neatsako į papildomos informacijos prašymą, prokuroras tai pažymi oficialiame rašte. Pasibaigus terminui, per kurį galima pateikti papildomos informacijos, prokuroras per aštuonias dienas turi apie tai pranešti vyresniajam prokurorui. Vyresnysis prokuroras gali nurodyti pranešimą apie nusikaltimą įtraukti į pranešimų apie nusikaltimus registrą.

Kaip galiu sužinoti, kas vyksta šioje byloje?

Praėjus dviem mėnesiams po to, kai pateiktas skundas arba pranešta apie nusikaltimą, nusikaltimo auka arba nukentėjusioji šalis gali nusiųsti prokurorui prašymą suteikti informacijos apie veiksmus, kurių imtasi dėl to skundo arba pranešimo. Prokuroras turi į prašymą atsakyti per pagrįstą laikotarpį, bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo tada, kai gautas rašytinis prašymas, nebent toks atsakymas galėtų pakenkti procesui. Jei prokuroras nusprendžia nesuteikti šios informacijos, jis turi apie tai informuoti nusikaltimo auką arba nukentėjusiąją šalį.

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, turi teisę būti informuota apie šio proceso rezultatą.

Ar turiu teisę gauti teisinę pagalbą (tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu)? Kokiomis sąlygomis?

Seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos kartu su minėtomis teisėmis turi teisę prieš savo apklausą nemokamai pasikonsultuoti su patarėju teisės klausimais ir joms gali būti skirtas atstovas. Šio patarėjo ir (arba) atstovo dalyvavimo išlaidas padengia valstybė.

Vaikai, kurie yra nusikaltimų aukos, kartu su visomis minėtomis teisėmis turi teisę turėti atstovą, kurio išlaidas padengia valstybė.

Nusikaltimų aukos turi teisę gauti pirminę ir antrinę teisinę pagalbą. Tokia pagalba per procesą nemokamai teikiama smurtinių nusikaltimų aukoms, kad jos galėtų gauti kompensaciją už žalą, kurią patyrė kaip nusikaltimo aukos.

Nemokamos teisinės pagalbos įstatyme yra numatytas pirminės ir antrinės teisinės pagalbos teikimas.

Pirminė teisinė pagalba apima bendrąją teisinę informaciją, teisines konsultacijas, pareiškimus viešojo sektoriaus institucijoms, Europos Žmogaus Teisių Teismui ir tarptautinėms organizacijoms pagal tarptautines sutartis ir vidaus darbo tvarkos taisykles, atstovavimą viešojo sektoriaus institucijų nagrinėjamosiose bylose ir teisinę pagalbą sprendžiant ginčus neteisima tvarka.

Pirminė teisinė pagalba gali būti teikiama bet kuriuo teisiniu klausimu, jeigu:

- pareiškėjas neturi pakankamai žinių ar gebėjimų, kad galėtų pats ginti savo teises;
- pareiškėjas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal specialiuosius teisės aktus;
- pateiktas prašymas nėra aiškiai nepagrįstas;
- pareiškėjo ekonominė padėtis yra tokia, kad sumokėjus už profesionalią teisinę pagalbą būtų sunku pragyventi jam pačiam ar kitiems jo namų ūkio nariams.

Pareiškėjai, siekiantys gauti pirminę teisinę pagalbą, turėtų kreiptis tiesiai į pirminės teisinės pagalbos teikėją.

Antrinė teisinė pagalba apima teisines konsultacijas, pareiškimus taikant procedūrą, kuria siekiama apginti darbuotojų teises nuo darbdavio, pareiškimų teikimą per teismo procesus, atstovavimą per teismo procesus, teisinę pagalbą taikiai sprendžiant ginčus ir atleidimą nuo teisinių išlaidų bei teismo mokesčių mokėjimo.

Antrinė teisinė pagalba gali būti teikiama, jeigu:

1. procesas yra sudėtingas;
2. pareiškėjas nėra pajėgus pats sau atstovauti;
3. pareiškėjo ekonominė padėtis yra tokia, kad sumokėjus už profesionalią teisinę pagalbą būtų sunku pragyventi jam pačiam ar kitiems jo namų ūkio nariams;
4. bylinėjimasis nėra nepagrįstas;
5. per praėjusius šešis mėnesius nebuvo atmetas pareiškėjo prašymas dėl tyčia pateiktos netikslios informacijos ir
6. pareiškėjas nėra gavęs teisinės pagalbos pagal specialiuosius teisės aktus.

Prašymas suteikti antrinę teisinę pagalbą patenkinamas prieš tai nevertinant pareiškėjo ekonominės padėties, jei pareiškėjas yra:

1. vaikas, dalyvaujantis procese dėl savo išlaikymo;
2. smurtinio nusikaltimo auka, siekianti gauti kompensaciją dėl tuo nusikaltimu padaryto sužalojimo;
3. išlaikymo išmokų gavėjas pagal specialiuosius teisės aktus dėl socialinės apsaugos teisių arba
4. pragyvenimo išmokos gavėjas pagal įstatymą dėl Kroatijos nepriklausomybės karo veteranų ir jų šeimos narių teisių ir įstatymą dėl karo ir pilietinio karo veteranų apsaugos.

Pareiškėjai, prašantys suteikti antrinę teisinę pagalbą, kompetentingai įstaigai turi pateikti nustatytos formos prašymą.

Ar galiu prašyti kompensuoti išlaidas (patirtas dėl dalyvavimo tyrime ir (arba) teismo nagrinėjimo procese)? Kokiomis sąlygomis?

Kaltinamiesiems, kurie pripažįstami kaltais, teismas įsako padengti bylinėjimosi išlaidas, nebent jie turėtų teisę būti visiškai ar iš dalies nuo to atleisti.

Kai baudžiamasis procesas sustabdomas arba kai teismas išteisina kaltinamąjį ar panaikina kaltinimus, teismo nutartimi arba sprendimu turi būti nustatyta, kad valstybė apmoka baudžiamojo proceso išlaidas pagal Baudžiamojo proceso įstatymo 145 straipsnio 2 dalies 1–5 punktus, neišvengiamas kaltinamojo patirtas išlaidas ir neišvengiamas gynybos advokato išlaidas bei jam priklausantį atlyginimą, jei įstatymų nenustatyta kitaip.

Ar galiu pateikti skundą, jei mano byla bus nutraukta jos neperdavus teismui?

Nusikaltimų aukos, kurių skundai dėl nusikaltimų yra atmesti, gali pačios vykdyti baudžiamąjį persekiojimą.

Jei prokuroras nustato, kad nėra pagrindo vykdyti baudžiamąjį persekiojimą dėl nusikalstamos veikos, dėl kurios gali būti vykdomas baudžiamasis persekiojimas pagal *ex officio* įgaliojimus, ar patraukti baudžiamojon atsakomybėn asmenis, apie kuriuos pranešta, jis turi per aštuonias dienas apie tai informuoti nusikaltimo auką ir suteikti jai informaciją, kad ji pati gali vykdyti baudžiamąjį persekiojimą. Tą patį turi padaryti ir teismas, jeigu jis priima nutartį sustabdyti procesą dėl to, kad prokuroras nutraukė baudžiamąjį persekiojimą kitose bylose.

Ar galiu dalyvauti teismo nagrinėjimo procese?

Pagal Baudžiamojo proceso įstatymą nukentėjusioji šalis per baudžiamąjį procesą turi šias teises:

- vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžiu paslaugų, jei nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, ar gestų kalbos vertėjo paslaugų, jei nukentėjusioji šalis yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo;
- pateikti susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo ir prašymus taikyti laikinus draudimus nusikaltimo vykdytojui;
- gauti teisinio atstovavimo paslaugas;
- pateikti faktus ir siūlyti įrodymus;
- dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
- dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;
- prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga pagal Baudžiamojo proceso įstatymo 184 straipsnio 2 dalį;
- prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto pranešimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;
- pateikti apeliacinį skundą;
- prašyti atkurti ankstesnę padėtį;
- gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultatą.

Koks yra mano oficialus statusas teisingumo sistemoje? Pavyzdžiui, ar esu (arba galiu pasirinkti būti) nusikaltimo auka, liudytojas, nukentėjusioji šalis ar privatus kaltintojas?

Nusikaltimų aukos yra fiziniai asmenys, tiesiogiai dėl nusikaltimo patyrę fizinę ar psichologinę žalą, turtinę žalą arba šiurkštų savo pagrindinių teisių ir laisvių pažeidimą. Nusikaltimo auka taip pat gali būti asmens, kuris mirė tiesiogiai dėl nusikaltimo, sutuoktinis, partneris, gyvenimo draugas, neoficialus gyvenimo draugas ir palikuonis, o jeigu tokių asmenų nėra – tiesiogiai dėl nusikaltimo mirusio asmens protėviai arba broliai ir seserys. Bet kuris asmuo, kuriam teisiškai priklausė būti mirusiojo išlaikomam, taip pat laikomas to nusikaltimo auka.

Nukentėjusioji šalis yra nusikaltimo auka arba juridinis asmuo, kuriam tuo nusikaltimu padaryta žala ir kuris dalyvauja baudžiamajame procese turėdamas nukentėjusiosios šalies statusą.

Proceso šalies arba dalyvio statusas priklauso ne nuo to asmens noro, o nuo jo vaidmens toje konkrečioje baudžiamojoje byloje. Kiekvienas asmuo gali atlikti bet kurį iš minėtų vaidmenų, priklausomai nuo aplinkybių, kaip

nustatyta teisės aktais; jo pasirinkimas yra susijęs su teisėmis, kuriomis jis nori naudotis kaip nukentėjusioji šalis arba nusikaltimo auka.

Kokios yra mano su šiuo statusu susijusios teisės ir pareigos?

Nusikaltimo auka turi teisę:

- gauti paramos nusikaltimų aukoms paslaugas;
- gauti veiksmingą psichologinę ir kitokią profesionalią pagalbą ir paramą iš įstaigų, organizacijų ir institucijų, padedančių nusikaltimų aukoms, kaip nustatyta teisės aktuose;
- būti apsaugota nuo bauginimo ir keršto;
- išsaugoti savo orumą duodama parodymus kaip auka;
- būti išklaudyta be nepagrįsto delsimo po to, kai pateikia skundą dėl nusikaltimo, o vėliau būti apklausiamą tik tiek, kiek absoliučiai būtina tam baudžiamajam procesui;
- bet kokius veiksmus atlikti lydimą asmens, kuriuo pasitiki;
- atlikti kuo mažiau medicininių procedūrų ir tik jei jos absoliučiai būtinos baudžiamajam procesui;
- pateikti prašymą pradėti baudžiamąjį persekiojimą arba pateikti privatų ieškinį pagal Baudžiamąjį kodeksą, dalyvauti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, būti informuota, jei skundas dėl nusikaltimo bus atmestas (Baudžiamojo proceso įstatymo 206 straipsnio 3 dalis), ir būti informuota apie prokuroro sprendimą nesiimti veiksmų, taip pat savarankiškai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą nedalyvaujant prokurorui;
- būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių imtasi dėl jos skundo (Baudžiamojo proceso įstatymo 206a straipsnis), ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui (šio įstatymo 206b straipsnis);
- prašyti informacijos ir be nepagrįsto delsimo gauti informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą iš sulaikymo ar kardomojo kalinimo įstaigos, nusikaltimo vykdytojo pabėgimą arba paleidimą iš kalėjimo ir priemonės, kurių imtasi nusikaltimo aukos apsaugai užtikrinti;
- prašyti informacijos ir gauti informaciją apie bet koki galutinį sprendimą, kuriuo nutraukiamas baudžiamasis procesas;
- įgyvendinti kitas pagal įstatymus suteiktas teises.

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti nusikaltimo auka turi šias teises:

- vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžiu paslaugų, jei nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, ar gestų kalbos vertėjo paslaugų, jei nukentėjusioji šalis yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo;
- pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo ir prašymus taikyti laikinus draudimus nusikaltimo vykdytojui;
- gauti teisinį atstovavimą;
- pateikti faktus ir siūlyti įrodymus;
- dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
- dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;
- prašyti leisti susipažinti su bylos medžiaga pagal įstatymą;
- prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto pranešimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;
- pateikti apeliacinį skundą;
- prašyti atkurti ankstesnę padėtį;
- gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultatą.

Kartu su šiame įstatyme numatytomis nusikaltimų aukų teisėmis nusikaltimų aukos, kurios yra vaikai, dar turi šias teises:

1. teisę nemokamai turėti atstovą,
2. teisę į asmens duomenų apsaugą,
3. teisę, kad byla būtų nagrinėjama uždareme posėdyje. (Baudžiamojo proceso įstatymo 44 straipsnio 1 dalis).

Kartu su šio įstatymo 43 straipsnyje nurodytomis nusikaltimų aukų teisėmis seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos dar turi šias teises:

1. teisę į nemokamą konsultaciją iki apklausos,
2. teisę gauti nemokamą atstovą,

3. teisę policijoje arba prokuratūroje būti apklausiamoms tos pačios lyties asmens ir, jei įmanoma, to paties asmens, jeigu apklausa kartojama,
4. neatsakyti į klausimus, kurie nėra susiję su nusikaltimu, tačiau yra susiję su nusikaltimo aukos privačiu gyvenimu,
5. teisę prašyti, kad būtų apklausiamos garso ir vaizdo priemonėmis (šio įstatymo 292 straipsnio 4 dalis),
6. teisę į asmens duomenų apsaugą,
7. teisę, kad byla būtų nagrinėjama uždareme posėdyje. (Baudžiamojo proceso įstatymo 44 straipsnio 4 dalis).

Tyrimo etape nusikaltimų aukos, kurios dalyvauja procese kaip privatūs kaltintojai arba nukentėjusiosios šalys, gali atkreipti dėmesį į visus susijusius faktus ir pateikti įrodymus, svarbius nustatant nusikaltimą, išaiškinant nusikaltimo vykdytoją (-us) ir pateikiant reikalavimus per susijusį ieškinį dėl žalos atlyginimo.

Ir prieš baudžiamąjį procesą, ir visais šio proceso etapais prokuratūra ir teismas turi apsvarstyti galimybę, kad kaltinamasis nukentėjusiajai šaliai kompensuotų bet kokią dėl nusikaltimo patirtą žalą. Jie taip pat privalo informuoti nukentėjusiąją šalį apie tam tikras jos teises pagal įstatymus (pavyzdžiui, nukentėjusiosios šalies teisę vartoti savo gimtąją kalbą, teisę pateikti ieškinį dėl žalos atlyginimo ir kt.).

Asmenys, kurie gali turėti informacijos apie nusikaltimą, nusikaltimo vykdytoją ar kitas svarbias aplinkybes, gali būti pašaukti dalyvauti kaip liudytojai.

Nukentėjusiosios šalys, veikiančios kaip ieškovai ir privatūs kaltintojai, gali būti apklausiamos kaip liudytojai.

Privatus kaltintojas turi tas pačias teises kaip ir prokuroras, išskyrus tas teises, kurias turi tik valstybės institucija.

Ar teismo nagrinėjimo metu galiu padaryti pareiškimą ar duoti parodymus? Kokiomis sąlygomis?

Pagal šį įstatymą nukentėjusioji šalis turi teisę:

1. atkreipti dėmesį į faktus ir pateikti įrodymus;
2. dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
3. dalyvauti procese, dalyvauti procedūroje dėl įrodymų ir padaryti baigiamąjį pareiškimą (Baudžiamojo proceso įstatymo 51 straipsnio 1 dalis).

Baudžiamąjį persekiojimą vykdančiame nusikaltimo auka turi tas pačias teises kaip ir prokuroras, išskyrus tas teises, kurias turi tik valstybės institucija.

Privatus kaltintojas turi tas pačias teises kaip ir prokuroras, išskyrus tas teises, kurias turi tik valstybės institucija. Privatūs kaltintojai privalo laikytis tų pačių procesinių nuostatų, kurios taikomos nukentėjusiosioms šalims ir ieškovams.

Per apklausą vyriausiasis teisėjas paragina visas šalis išdėstyti įrodymus, kuriuos jos ketina pateikti pagrindiniame posėdyje. Kiekviena šalis paraginama pateikti pastabų dėl kitos šalies pareiškimų.

Kokią informaciją gausiu teismo nagrinėjimo metu?

Tyrimo etapu nusikaltimų aukos, kurios dalyvauja procese kaip privatūs kaltintojai arba nukentėjusiosios šalys, gali atkreipti dėmesį į visus faktus ir pateikti įrodymus, svarbius nustatant nusikaltimą, išaiškinant nusikaltimo vykdytoją (-us) ir pateikiant reikalavimus ieškinyje dėl žalos atlyginimo.

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti nusikaltimo auka turi šias teises:

- prašyti, kad prokuroras praneštų apie veiksmus, kurių imtasi dėl pateikto pranešimo, ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui;
- būti informuota apie tai, kad skundas dėl nusikaltimo atmestas arba kad prokuroras nusprendė nesiimti veiksmų;
- gauti pranešimą apie baudžiamojo proceso rezultatą.

Ar turėsiu galimybę susipažinti su bylos medžiaga?

Nusikaltimo auka, dalyvaujanti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, gali susipažinti su bylos medžiaga.

■ Paskutinis naujinimas: 02/07/2025

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija neprisiima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.